

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. **Uredništvo in upravnništvo:** Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — **Naročnina** za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5'60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inerate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — **Inserati:** štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj

Čekovni račun pri c. kr. pošto-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Gojka osvobojena.

Mala Črna gora je ena izmed najmanj rodovitnih dežel cele Evrope. Gorata je in ima izvanredno visoko lego. Vsled tega ima dolgo in hudo zimo. Tla so večinoma skalnata, plodovite zemlje je zelo malo; in ko pridejo med kratkim poletjem hudi nalivi, odnesejo še večji del rodovitnih tal, padavina izpuhti pod hudim solncem v zrak, na poprej plodoviti zemlji pa ostaneta gramoz in pesek. Razun tega ne poznajo umnega kmetovanja, ker še vedno žive v starem predsodku, da je težko delo na polju le za ženske, za moške pa je primeren posel le lov in vojna. Če bi se večkrat ne pripeljale iz Odese ladije, napolnjene z žitom in moko, morali bi ljudje lakote umirati. Ko pa hodijo Črnogorci po skalnatih vrhovih, gledajo proti jugu na krasen, plodovit svet na Skadersko jezero, na njegovo bogato okolico in na mesto Skader. Tam je kruha v izobilju, ali velik del tega kruha je zakopan v močvirjih ob Bojani in ob morški obali. Ko je Evropa sklenila, da Črna gora ne dobi Skadra in da mora isti pripasti Albaniji, odgovarjal je kralj Nikita vedno z besedami: mi potrebujemo kruha, mi brez Skadra ne moremo živeti: Skader ali smrt.

Skozi stoletja in stoletja je torej Črnogorec iz svojih skalnatih višin gledal na bogato zemljo okoli Skaderskega jezera in na mesto samo, skozi stoletja in stoletja šlo je vse hrepenenje Črnogorskega ljudstva proti mestu Skadru.

Pa tudi čustveno življenje gnalo je to ljudstvo proti jugu. Stara srbska pravljica pripoveduje, da so srbski stavitelji tega mesta morali zazidati Gojko, ženo enega izmed njih v skaderske zidove, da so odstranili čarovanje vile, ki je po noči vedno podrla, kar so po dnevi zgradili. Ne samo lakota je torej gnala Črnogorce proti jugu, ampak tudi klic zazidane Gojke, ki jih je zvala, da jo oprostite. Ta oprostitve izvršila se je dne dvaindvajsetega tega mesca. Tega dne so Črnogorci mesto Skader po polletnem obleganju in po dvadnevem ljutem boju zmagovito zavzeli.

Ker pa je londonska konferenca sklenila, da ima pripasti Skader Albaniji, in ker Avstrija smatra to določilo kot odškodnino za to, da je dovolila, da obdrže Srbi deloma albanska mesta v Stari Srbiji, je zadobil padec Skadra evropski pomen. Če vztraja Evropa na tej določbi in prejme Skader iz rok kralja Nikite, ni dvombe, da mu bo dala zanj primerno odškodnino v denarju in zemlji. Prej ko ne dobi Črna gora vse Skadersko jezero in njega okolico s Tarabošem, ozemlje do Bojane in Sv. Ivan Meduanski. In v tem slučaju bila bi zlomljena premoč Skadra. Naj pa že ostane Skader črnogorski ali naj postane albanski, njegovo zavetje je velik zgodovinski čin, ki spričuje nepremagljivo silo črnogorskega ljudstva in jekleno energijo njihovega kralja.

Kralj Nikita se je boril proti celi Evropi. Naznanil se mu je sklep velesil, da mora biti Skader albanski, naj si ga Črnogorci podjarmijo, ali ne, pred njegovimi očmi plove močno vojno brodovje združene Evrope, razglasila se je blokada črnogorskega obrežja, vsak hip se mu žuga, da vojne ladije izkrcajo vojake v črnogorske luke, to vojno brodovje zaprlo je dovoz srbskih čet, prisililo Srbe pred Skadrom da so se napotili domu.

Črnogorska vojska stala je pol leta pred Skadrom in je strahovito trpela po dosedanjih bojih.

In kljub temu kralj Nikita ni obupal. Bismark je rekel l. 1866. da bi se ne bil vrnil živ v Berlin, če bi bile pruske čete premagane.

In vendar se položaj na Českem ne da primerjati z onim pred Skadrom. Po vseh listih se je pisalo, da je blazno, če črnogorski kralj nadaljuje obleganje, ko so mu to odsvetovali Rusi in ko so ga zapustili Srbi. In to očitje bi mu bilo ostalo, če bi bil ponesrečil tudi zadnji naskok. Ker se je pa ta naskok posrečil, kljub vsem zaprekam, kljub oviranju cele Evrope, kljub maloštevilnosti napadalcev, postal je Nikita in njegova vojska ena najznamenitejših zgodovinskih prikazni cele balkanske vojne.

Razmere pri Okrajni bolniški blagajni v Kranju.

V Kranju obstoji od l. 1889. Okrajna bolniška blagajna, ki je že od l. 1895. v naprednih rokah. Zaved je od leta do leta bolj prospeval, kar je bilo seveda klerikalcem trn v peti. Pri vsakokratnih volitvah so poskušali svojo srečo, da bi si pridobili zastopstvo v tej korporaciji, toda zaman. S posebno vneto naskočili so blagajno v l. 1902. poskusili so vsa dovoljena in nedovoljena sredstva, vendar tudi to ni pomagalo. Zavedni obrtniki in trgovci, združeni s svojimi delojemalci so tudi ta naskok odbili. Vsled interpelacije dr. Sušteršiča v državnem zboru je takrat nadzorstvena oblast upeljala revizijo blagajne. Zvedenec, ki je pod nadzorstvom komisarja c. kr. okrajnega glavarstva preiskal poslovanje, je izjavil, da je vodstvo blagajne eno najvzornejših na avstrijskem jugu in da je vse v najpopolnejšem redu. Vsled blamaže, katero so doživeli klerikalci s to revizijo, je bil do zadnjega časa mir pred njimi. Le kot protest so sem in tja pri kakih volitvi oddali kakih pet glasovnic s svojimi kandidati.

Iz osebnih mrženj so začeli pred par leti nekateri posamezniki ruvati proti Okrajni bolniški blagajni. V tem času je prišel od nekod iz Štajerskega zasebni uradnik, ki je spretno porabljujoč te razmere in skrbeč, da si pridobi prijetno službico, začel nagovarjati nekatere nezadovoljneže, naj si osnujejo svojo blagajno. To seme ni padlo na nerodovitna tla. Ne le, da so se s to mislijo sprijaznili takoj nezadovoljneži, tudi za klerikalce je bilo to kakor nalašč, češ, ako ne moremo priti na površje pri Okrajni bolniški blagajni, pa si osnujemo svojo.

Dalj časa so se vršila posvetovanja, toda do zaključka niso prišla. Možem namreč ni bilo samo ležeče na tem, da si omislijo svojo blagajno, ampak hoteli so tudi oškodovati Okrajno bolniško blagajno kolikor le možno. Tu ti pride brihtna glavica, rekoč: „Osnujmo predvsem obrtno zadrugo

PODLISTEK.

Grof Leo Tolstoj:

Kornej Vasiljev.

Dalje.

Ko je po večerji Kornej še izpil po svoji stari navadi čašo čaja, je šel takoj v sobo, v kateri je spal s svojo ženo Marfo in z malo hčerko. Marfa pa je ostala še nekaj časa v veliki sobi, da pospravi posodo. S podprtimi komolci sedi Kornej sam za mizo v spalnici ter čaka in čaka. Vse vre v njem, kajti jeza in srd proti ženi ga vedno bolj in bolj prevladujeta. Da bi se iznebil teh mučnih misli in prišel na druge, sname s stene računalo, iz žepa pa potegne majhno knjižico z različnimi beležki ter začne delati račune. Zraven pa, kakor da bi ga neka stvar pri računanju motila, upira svoj pogled zdaj pa zdaj na duri in skuša razumeti glasove, ki prihajajo iz velike sobe.

Nekaterikrat je razločno slišal, kako je nekdo odpiral sobine duri ter šel skoz nje v vežo; toda njegove žene le še ni bilo. Naposled vendar začuje njene korake; že je prišla kljuko, duri se odpro in ona vstopi z razgretimi, rdečimi lici, lepa, ogrnjena z rudečim ogrinjalom in z otrokom v naročju.

„Gotovo si zelo utrujen in izdelan od dolgega potovanja?“ reče, smehljajoč se, kakor da bi nikakor ne zapazila njegovega črnega obraza.

Kornej se ozre proti njej ter jo pogleda, a

ne odgovori ničesar, ampak prične iznova računati, dasi ni imel ničesar več računati.

„Pozno je že,“ je nadaljevala ona, postavila otroka na tla ter stopila k postelji.

Ne da bi na njo gledal, je slišal Kornej, kako je postelj pospravljala in uspavala otroka.

„Ljudje se smeji,“ misli si sam pri sebi, ko se spomni besed, ki jih je govoril stari Kusma. „Le čakaj,“ reče sam pri sebi in težko sopeč se vzdigne počasi, vtakne kratki svinčnik v žep telovnika, obesi računalo zopet nazaj ob steno in se bliža svoji ženi, ki je, obrnjena proti svetlim podobam, stoje opravljala svoje večerne molitve. Za trenutek obstane in postoji Kornej ter čaka. Ona je še vedno delala križe, se klanjala pred svetniki in molila tiho naprej. Dozdevalo se mu je da je že davno zmolila vse molitve in da jih le nalašč in namenoma večkrat ponavlja. Končno pa napravi vendarle zadnji globoki poklon, zašepeče še neko molitvico, zravna se po konci ter se obrne proti svojemu možu.

„Agaška že spi,“ reče in z nekim nasmehom pokaže na dekletce ter sede na škripajočo postelj.

„Ali je Jevstegnej že dolgo časa v hiši?“ vpraša tedaj Kornej ter stopi bliže k postelji.

Brez vsakega vznemirjenja je ona med tem vrgla eno svojih dolgih kit čez ramo na prsi in jo začela hitro razpletati; zraven pa mu je mirno in smehljajoč se gledala v njegove oči.

„Jevstegnej? Niti ne vem več; kake dva ali tri tedne bo.“

„Ali ti žnjim živiš?“ reče Kornej.

Za trenutek spusti ona kito iz rok, a jo takoj zopet prime in se nedolžno igra žnjo.

„Kaj vse si ljudje ne izmislijo! Jaz naj bi z Jevstegnejem živel!“ zakliče ona, poudarjajoč posebno besedo „Jevstegnej“. „Kaj si izmislijo! Kdo ti je pa to pravil?“

„Govori, ali je res ali ne?“ je zakričal Kornej ter stiskal svoje debele pesti v žepu.

„Čemu to nepotrebno besedičenje! Ali naj ti slečem škornje?“

„Odgovori!“ ponavlja on.

„No, to bi bilo lepo! Jaz naj bi mislila na Jevstegneja?“ mu odvrne. „Res rada bi vedela, kdo te je tako nalagal.“

„Kaj si govorila ž njim v veži?“

„Kaj sem govorila? Da bo treba obroč nabiti na sod, to sem govorila. Zakaj me pravzaprav mučiš?“

„Ukazujem ti: govori resnico! Jaz te ubijem, kanalija!“

S temi besedami jo zgrabi za kite; ona pa jih iztrga iz njegovih rok in dušne in telesne bolečine odsevajo z njenega obraza.

„Ali sem te zato vzela, da me mučiš? Ničesar dobrega nisem še sprejela od tebe. Tako življenje more spraviti človeka v obupanje.“

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož **Makso Zaloker, Ljubljana** **Kra-kovski nasip št. 26**, so dosegle dosedaj povsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrdki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

50 26-6

nekdo napiše pregled slovenskih narečij in oceno dosedanjih dialektoloških spisov.

Družba sv. Cirila in Metoda objavlja: Cenjenim podružnicam družbe sv. Cirila in Metoda. Družba sv. Cirila in Metoda Vas vljudno prosi, da skličete prav kmalu podružnični občni zbor in nam na (priloženi) tiskanci naznanite ime, stan in bivališče odbornikov, oziroma odbornic, število raznih članov in imena delegatov za letošnjo veliko skupščino. Glasom določil § 14. zadnji odstavek družbenih pravil se ustanavlja število podružničnih zastopnikov tako, da je po stanju družbenikov dne 31. decembra preteklega leta na vsakih 50 družbenikov en zastopnik, vendar pa mora vsaka podružnica imeti najmanj enega zastopnika. Ta sporočila so nam potrebna za predpriprave k veliki skupščini in za sestavo družbenega koledarja. — Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Književnost.

Nova šolska knjiga. Ministrstvo za bogočastje in nauk je z odlokom z dne 3. aprilom 1913, št. 49.783 odobrilo knjigo: Latinska vadnica za četrti razred gimnazij in realnih gimnazij, sestavljen dr. Josip Pipenbacher. Cena vezani knjigi K 2'20. Dobi se pri L. Schwentnerju v Ljubljani.

V sled nenadnega odhoda iz Kranja kličem tem potom vsem prijateljem in znancem krepki Na zdar!

Fr. Mijočka
črkostavec.

Pozor, kolesarji!

Naznanjam, da sem letos prevzel zastopstvo za Puch-kolesa. Kdor želi pravo Puch kolo, naj se name obrne. Imam pa v zalogi tudi še druga cenejša kolesa. Na željo pošljem cenik. Kupujem tudi razne **starine.**

47 12-5

Pavel Bizjak star., Kranj št. 102.

Dobro idoča

gostilna in trgovina z mešanim blagom

se radi rodbinskih razmer da za več let v najem. Dotična je v večji vasi edina ter oddaljena 20 minut od železniške postaje in farne cerkve.

Eksistenca je zasigurana.

Natančnejša pojasnila daje tvrdka Fr. Omersa nasl. Franc Berjak v Kranju.

68 2-2

63 3-4

Odda se mesarija

s 1. avgustom t. l., v Kranju št. 103

Zagrebski **Franck** kot tovarniško znamka

priporočujemo kot priznano **najboljši** pridatek za kavo!

sl. zagon 71655, 11107

Kolesarji!

Ako si hočete prihraniti nepotrebnih izdatkov, tedaj ne kupite in ne naročite nikjer koles ali kolesarskih potrebščin, dokler ne poznate naših cen za leto 1913.

Najboljši in najcenejši nakup pri tvrdki

Karel Čamernik & Ko.,

72 10-1 **Ljubljana, Dunajska cesta 9-12**

Špecialna trgovina s kolesi in motorji; avtomobili in posameznimi deli. — Mehanična delavnica in garaža.

ZAHTEVAJTE CENIK.

Staroznana tvrdka

M. PIRC

trgovina z manufakturnim blagom

v Kranju

tik župnijske cerkve

60-6

Priporoča svojo **veliko zalogo** raznovrstnega blaga za moške in ženske obleke,

za birmance in birmanke

ter opozarja na zalogo **domačega platna** in na izdelke **lastne barvarije.**

40-10

Odda se takoj stanovanje

katero obstoja iz 3 sob, kuhinjo in kletjo.

Naslov v upravništvu „Save“ v Kranju.

Največja slovenska hranilnica!

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

V LJUBLJANI, PREŠERNOVA ULICA ŠT. 3.

12-3

Vloge obrestuje po

4 1/2 0/0

Denarnega prometa do konca leta 1912

vlog

rezervnega zaklada

660 milijonov kron,

42 milijonov kron,

1 mil. 330 tisoč K.

Vloge obrestuje po

4 1/2 0/0

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo **c. kr. deželne vlade.**

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-17

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

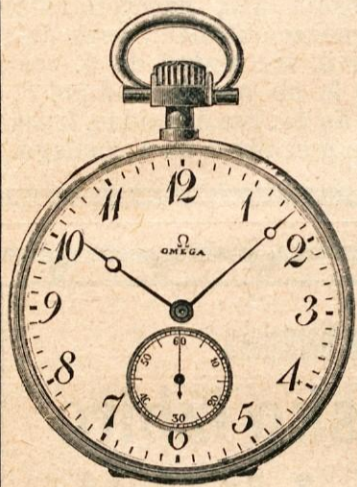
najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschweger milo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

12-17

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup
pripravnih raznovrstnih

birmanskih daril

— Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštne prosti. —

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, pisma, zavitke, račune, bolete, cirkularji, letake, vabila, lepake, posmrtnice,

jukste, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, troškovniki, brošure, časopisi in sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Garantirano višnjevo cveteča francoska lucerna predanice prosta plombirana.

Mauthnerjeva semena zeljenjav in cvetic.

Veletrgovina **J. & A. Majdič, Kranj**

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznani najboljši dalmatinski portlad cement „Salona“ za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

Domača črna detelja predanice prosta plomb.

Vsakovrstna travna semena, krmilna pesa, korenje, čista grahara, semenski oves domač in češki.

Naistarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10 4-17

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovjšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

pomladansko sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske; botrom pa obleke za birmance in birmanke.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

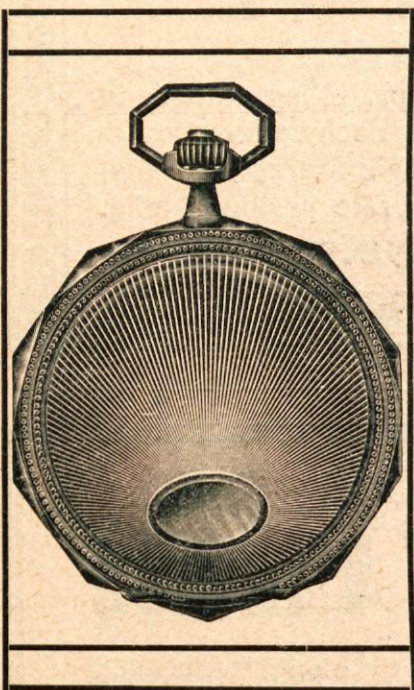
13-17

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik ob 9.—12. dopoldne.

Ivan Levičnik
 urar in trgovec v Kranju.
 Velika zaloga
 Najcenejša in srebrnine.
birnanskih daril
 Cene brez konkurence.
 Postrežba
 solidna.

Zobozdravniški in zobotehnični atelje
dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža, je slavnemu občinstvu vsak delavni dan od 8. ure zjutraj do 5. ure popoldne in ob nedeljah od pol 8. ure zjutraj do 11. ure dopoldne, izven velikih praznikov na razpolago.

16 52-17

Vinska veletrgovina **Rudolf Kokalj, Kranj**

17-17

Priporočam svoja
 izvrstna, zjamčeno pristna
 dolenska, metliška, štajerska in istrijska

vina

v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Genjene dame mesta Kranja in Gorenjske
 opozarjam na velikansko izbiro
**damskih in dekliških
 slamnikov!**

Velezaloga

15-17

galanterijskega, norimberškega, modnega blaga in pletenin
A. Adamič :: Kranj

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**

Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Kolodvorska restavracija

priporoča

vedno sveže **Budjeviško pivo**
 ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

452-17

Eternit

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
 davka.

4 3 / 0 / 4 0

brez odbitka rentnega
 davka.

Rezervni zaklad
 nad K 800.000.

7-17